



Sygn. akt V KK 176/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Katarzyna Wępa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej
w sprawie **M. S.**

uniewinnionego od popełnienia czynu z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 10 marca 2020 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Okręgowego w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. akt VII Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w N.

z dnia 5 marca 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 marca 2018 r. wydanym w sprawie II K (...) Sąd Rejonowy w N. uznał M. S. za winnego tego, że: w dniu 6 lipca 2017 r.

w miejscowości Ś., gmina K., powiat N., województwa (...) prowadził samochód osobowy marki O. o numerach rejestracyjnych (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości, to jest czynu z art. 178a § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na 20 zł. Na podstawie art. 42 § 2 k.k. i art. 43 § 1 k.k. orzekł zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres trzech lat, na którego poczet zaliczył zatrzymanie prawa jazdy od dnia 6 lipca 2017 r. do dnia 5 marca 2018 r. Na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł od oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 5000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Wyrok ten zaskarżył obrońca oskarżonego zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia , a mający wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że oskarżony w dniu 6 lipca 2017 r. w miejscowości Ś. prowadził samochód osobowy marki O. o nr rejestracyjnym (...) będąc w stanie nietrzeźwości z zawartością 1,06 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, gdzie prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego , w tym wyjaśnień oskarżonego i wydanej w sprawie opinii biegłego prowadzi do całkowicie odmiennych wniosków;
2. naruszenie prawa procesowego, a to art. 5 § 2 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie;
3. rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego kary 100 stawek dziennych grzywny z ustaleniem wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł.

Apelację obrońcy oskarżonego rozpoznał Sąd Okręgowy w O., który wyrokiem z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. akt VII Ka (...) zmienił zaskarżony wyrok i uniewinnił oskarżonego od zarzucanego mu czynu z art. 178a §1 k.k.

Kasację od tego wyroku Sądu Okręgowego wniósł Prokurator Okręgowy w O..

Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił temu orzeczeniu:

1. rażące naruszenie prawa materialnego, to jest art. 178 a § 1 k.k., mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, polegające na wyrażeniu przez Sąd Okręgowy w O. błędnego poglądu prawnego, iż brak w opisie przypisanego czynu ustawowego stwierdzenia „w ruchu lądowym” stanowi obrazę prawa

materialnego, skutkującą koniecznością uniewinnienia oskarżonego, mimo, że z opisu czynu, w którym jednoznacznie wskazano, że oskarżony kierował pojazdem w miejscowości Ś. okoliczność ta jednoznacznie wynikała i nie pozostawiała żadnych wątpliwości Sądowi pierwszej instancji oceniającemu znamiona popełnienia czynu zarzucanego oskarżonemu, zaś zebrane w sprawie dowody i poczynione na ich podstawie ustalenia, jakie znalazły swoje odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, zgodnie z zasadą określoną w art. 2 § 2 k.p.k., jednoznacznie przemawiały za uznaniem, iż oskarżony w pełni wyczerpał znamiona przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k., polegającego na kierowaniu w stanie nietrzeźwości pojazdem mechanicznym w ruchu lądowym, w efekcie czego wyrok ten jest rażąco niesprawiedliwy z punktu widzenia interesu społecznego;

2. rażące naruszenie prawa procesowego, a to art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k., art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., art. 436 k.p.k. w zw. z art. 2 § 1 i § 2 k.p.k. oraz art. 437 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k. polegające na zaniechaniu rozpoznania zarzutów zawartych w apelacji i niezasadne ograniczenie rozpoznania środka odwoławczego do wadliwie stwierdzonego przez Sąd Odwoławczy, a nie podniesionego w zarzutach uchybienia, a to braku w wyroku skazującym wbrew obowiązкови z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. dokładnego wskazania w opisie czynu wszystkich znamion ustawowych przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. poprzez doprecyzowanie, że pojazd prowadzony przez oskarżonego znajdował się w określonym w tym przepisie ruchu lądowym, co doprowadziło do nieprawidłowego rozpoznania sprawy skutkujące niezasadnym uniewinnieniem oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu przestępstwa, a tym samym spowodowało, że wyrok ten stał się rażąco niesprawiedliwy i przez to nie doprowadzono do osiągnięcia celu postępowania karnego ukierunkowanego na wykrycie i pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sprawcy przestępstwa i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, bowiem obydwie podniesione w niej zarzuty są trafne.

W świetle treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie ulega wątpliwości, że jedynym powodem uniewinnienia przez Sąd Okręgowy oskarżonego od

popęłnienia przypisanego mu przez Sąd Rejonowy czynu z art. 178a § 1 k.k. było przekonanie o tym, że opis tego przestępstwa nie zawiera wszystkich – przewidzianych przez ustawę dla jego bytu – znamion. W szczególności brak w nim wskazania wprost znamienia odnoszącego się do prowadzenia w stanie nietrzeźwości pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym. To zaś przy braku apelacji na niekorzyść od wyroku Sądu Rejonowego i tym samym (zgodnie z regułą *reformationis ne peius*) procesowej niemożności uzupełnienia tego opisu przez sąd odwoławczy, czy też w ponownym postępowaniu przez sąd I instancji – w ocenie Sądu Okręgowego - oznaczało konieczność uniewinnienia oskarżonego od dokonania wspomnianego przestępstwa w - myśl wyrażonej w art. 1 § 1 k.k. - zasady *nullum crimen sine lege*.

Tymczasem przedstawiona przez Sąd II instancji argumentacja nie jest – w stwierdzonych w sprawie zaszłościach - zasadna.

Bezsporne jest wprawdzie to, iż przestępstwa stypizowanego w art. 178a § 1 k.k. dopuszcza się ten, kto znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym. Stąd też – w świetle także wymogów z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. – w opisie przypisanego sprawcy przestępstwa, które ten czyn stanowi, winny być zawarte takie stwierdzenia, które pozwalają uznać, że także i to znamię „prowadzenia pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym” zostało przez niego też zrealizowane przedmiotowym zachowaniem. Przy czym pamiętać należy o tym (co najwyraźniej uszło uwadze Sądu Okręgowego), że polski proces karny nie jest „procesem formułkowym”, w którym wymagane by było posługiwanie się określonymi formułami prawnymi, lecz procesem, w którym przepisy określają jedynie sposób postępowania organów procesowych, w tym także i przy redagowaniu opisu czynu zarzucanego i przypisanego, tak aby odzwierciedlał on zdarzenie przestępne, ze wskazaniem znamion. Same zaś niedociągnięcia w tym zakresie stwierdzone i to wówczas, gdy jednak ustalenia faktyczne jednoznacznie wskazują, że zdarzenie odpowiadające zachowaniu przestępnemu miało rzeczywiście miejsce, także przy dochowaniu, wymaganej w danej sytuacji przez ustawę, strony podmiotowej, nie mogą prowadzić do uwolnienia oskarżonego od odpowiedzialności karnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2014 r.,

II KK 141/14, LEX nr 1551899; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2014 r., III KK 416/13, LEX nr 1444607). W tym przywołanym wyroku Sąd Najwyższy słusznie wskazał, iż „(..) przy redagowaniu opisów czynów przestępnych nie jest konieczne ani cytowanie zwrotów ustawowych, ani posługiwanie się ich synonimami. Wystarczające jest, aby ujęte w nim były choćby w sposób dorozumiany – byle jednoznaczny w swojej wymowie – wszystkie znamiona charakteryzujące dany typ czynu zabronionego. Ani przesadna szczegółowość, ani nadmierna skrótowość nie są tu pożądane. Oczekiwane są umiarkowana zwięzłość i używanie zwrotów zrozumiałych, oddających istotę danego czynu”. Podkreślić zatem należy, że opis czynu, o którym mowa w art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., może być dokonany w języku ogólnym, a niekoniecznie w języku ściśle prawnym i istotne jest tylko, aby odpowiadał on pełnemu zespołowi znamion przewidzianych w przepisie określającym dany typ czynu zabronionego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., II KK 212/13, OSNKW 2014, z. 5, poz. 38). Obowiązkiem Sądu Okręgowego było zatem dokonanie wszechstronnej, uwzględniającej powyższe wskazania, analizy opisu czynu przypisanego oskarżonemu po to, aby potwierdzić, czy też wykluczyć zawarcie w tym opisie takich sformułowań, które mieszczą się w znaczeniu znamiona „w ruchu lądowym”. Tej przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy w O. oceny nie można jednak aprobować. Bezspornie w opisie przypisanego przez Sąd Rejonowy czynu oskarżonemu znalazło się stwierdzenie o tym, że znajdując się w stanie nietrzeźwości prowadził on w miejscowości Ś. pojazd mechaniczny. Równocześnie nikt (to jest także: oskarżony i jego obrońca) nigdy nie kwestionował tego, iż to zdarzenie miało miejsce w ruchu lądowym. Brak było jakichkolwiek podstaw faktycznych i prawnych by to czynić, skoro oskarżony przyznał, iż do przedmiotowego zdarzenia doszło gdy pojechał swoim samochodem do sklepu w Ś. , gdzie przy ulicy R. - w tej miejscowości - prowadząc ten pojazd i wykonując manewr skrętu w lewo uderzył w betonowy płot, po czym odjechał z tego miejsca do swojego domu. Takie też ustalenia poczynił Sąd Rejonowy. Oznacza to, iż żaden element z zawartych w omawianym opisie przypisanego oskarżonemu czynu nie pozwala wnioskować o tym, iż wskazanego w nim zachowania oskarżony dopuścił się w innych okolicznościach niż w sytuacji prowadzenia swojego pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym.

Słusznie też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2015 r., sygn. akt V KK 53/15 (OSNKW z 2015 r., z.10, poz. 84) zauważył, że zastępowanie w przypisanym czynie słów ustawy określających znamiona przestępstw stosownym opisem zachowania sprawcy występuje w orzecznictwie sądowym powszechnie. W wielu wypadkach jest to wręcz nieodzowne, gdyż słowa ustawy ujmują znamiona w formie ogólnej, czy też syntetycznej, a opis czynu, który powinien być, w myśl art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., dokładny, musi konkretyzować i uściślać w czym wyrażało się wypełnienie przez oskarżonego znamion przestępstwa. Dalej trafnie w glosie do tego wyroku S. T. (OSP 2017/4/33) podniósł, iż wówczas gdy z samego opisu czynu przedstawionego w sentencji orzeczenia można z łatwością stwierdzić, że sprawca spełnił cechy określonego wzorca ustawowego, to – w przypadku skazania za takie zachowanie – o naruszeniu zasady *nullum crimen sine lege* nie może być mowy. W świetle art. 413 § 1 pkt 2 k.p.k. podstawowym obowiązkiem sądu orzekającego jest to, by użył on w obrazie postąpienia przypisanego oskarżonemu takich słów, aby nie było wątpliwości, iż dane działanie lub zaniechanie mieści się w znamionach konkretnego przestępstwa. W kontekście powyższych stwierdzeń i mając na względzie samą treść opisu przypisanego oskarżonemu czynu, przywołane - i bezsporne wszak - ustalenia Sądu *meriti*, nie można uznać by ten opis był tak dalece nieprecyzyjny i dekompletujący konieczne dla bytu występkę z art.178a § 1 k.k. znamiona, by stanowił oczywiste uchybienie wymogom z art. 413 § 2 k.p.k., a tym samym i na tej podstawie zasadnie przyjąć – w zaistniałym w toku postępowania odwoławczego układzie procesowym – samoistną i wystarczającą konieczność uniewinnienia oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

Z tych też względów – oceniając wniesioną przez prokuratora kasację za zasadną – należało uchylić zaskarżony nią wyrok i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania.

W toku tych czynności Sąd ten będzie miał na względzie powyższe wnioski i spostrzeżenia.

Z tych to względów orzeczono jak wyżej.